

VATROGASNA GLAZBA

U ZAGREBU.

NAPISAO

GJURO STJ. DEŽELIĆ.

U ZAGREBU.

KNJIGOTISKA C. ALBRECHTA (MARAVIĆ I DEČAK.)

1907.

VATROGASNA GLAZBA

U ZAGREBU.

— — —
NAPISAO

GJURO STJ. DEŽELIĆ.

U ZAGREBU.

KNJIGOTISKA C. ALBRECHTA (MARAVIĆ I DEČAK.)

1907.

(Preštampano iz „Vatrogasnoga Vjestnika“ godine 1906.)

I.

Nije istina, što o zagrebačkoj vatrogasnoj glasbi piše u Zagrebu izlazeći „Dnevni list“ u br. 19. od 24. siječnja 1906. Tu se naime čita: „Petnaest je tomu godina, a bilo je pod načelničtvom sadanjega kr. vladinoga povjerenika za grad Zagreb gospodina dra. M. Amruša, kada je i u Zagrebu — pod gornjim naslovom („Gradska vatrogasna glasba“ u —) ustrojena civilna glasba, koja je pod vještim ravnanjem tadanjega njena kapelnika pok. profesora A. Štöckla¹ ubrzo stekla simpatije svega glavnogradskega občinstva“ ...

Evo, zašto to nije istina.

Prvi put je dr. Milan Amruš bio načelnikom glavnoga grada Zagreba od 29. siječnja 1890. do 20. lipnja 1892. Izvorni zapisnici sjednica dobrov. vatrogasnoga društva u Zagrebu dokazuju: da je zagreb. vatrogasna glasba postojala već prije kojih trideset i pet godina; jer upravni odbor vatr. društva u sjednici od 23. prosinca 1870. ugovara s kapelnikom Grasseom i zaključuje: da paušal za note ne smije nadmašiti svotu od 50 fr. na godinu. Članovi tadašnje vatrog. glasbe svi sami su **v a t r o g a s e i**. Skupština vatrog. društva, držana 7. svibnja 1871. izabrala kapetanom vatrog. glasbe ljekarnika vatrog.

¹ Antun Štöckl, prof. zem. glasbenoga zavoda u Zagrebu, rođen i zavičajan u Ljubljani, umro je u 52. godini u Zagrebu dne 27. prosinca 1902.

člana g. Maksa pl. Horvatha, dočim su već u sjednici upravnoga odbora od 24. veljače i g. bili primljeni kapelnik Jos. Grasse i 18 glasbenika za izvršujuće članove dobr. vatrog. društva u Zagrebu. Poslie toga odmah, već prvih dana odpoče ne „gradska“ nego „vatrogasna glasba“ u Zagrebu svoje vježbe.

U prosvjetnih naroda imadu gradovi svoju glasbu (bandu) a imadu ju i gradovi po Hrvatskoj i Slavoniji a osobito po Dalmaciji — samo glavni grad Zagreb svoje gradske iliti občinske glasbe nije imao ni sad je nema. Bilo je dakako glasbenikâ i u Zagrebu kaošto jih je bilo u gradu Ivaniću i drugih naših gradovih, ali to nisu bile glasbe „gradske“ u smislu „občinske.“ Zagrebski glasbenici, kojih sam njeke osobno poznao, kao Ferrari, Malinger i dr. svirali su još 50-tih godina u kazalištu, u koncertih glasbene škole, kod raznih građanskih svečanosti pa i kod parada narodne straže g. 1848. ali oni, i ako sa kadikad od jurisdikcije primali zasluženu naplatu ili dajbudi od slučaja do slučaja podporu, nisu sačinjali „občinsku“ „gradsku“ nego su bili na prosto građanska glasba. Zagreb je imao vojničku a od novijega doba i po dvie vojničke glazbe ali kako su ove vezane na odredbe ratnoga ministra i na vojničke propise, one nesmiju svirati kod svih građanskih potreba ni sгодâ, pače za vrijeme skoro dvomjesečnih vojnih vježba ostavljaju svake godine glavni grad Zagreb bez ikakve glazbe.

Tomu za občinstvo glavnoga grada Zagreba osjetljivomu zlu htjelo se već davna doskočiti. U skupštini grad. zastupstva držanoj dana 2. 4. i 6. svibnja 1868., kako se čita pod toč. 15. zapisnika: kapelnik Kafka moli, da glasbu jedinu u Zagrebu, gradska občina podupre, jer ona nema sredstva za svoje usavršenje. — Zaključeno: Mora se želiti, da Zagreb bude imao valjanu glasbu ali

od sadašenje nije se nadati osobitom uspjehu, zato se predložena molbenica odbija nego se imenuje odbor ad hoc (gg. grad podnačelnik Hatz, i zastupnici Božurić, Cerovac i Šnap,) da izradi osnovu za „gradsku glasbu“ sporazumno s odborom narodnoga kazališta, koji će kako se čuje, doskora podnieiti ovomu zastupstvu o tome svoj predlog. Poslieje bivši prvi okružni domobranski zapovjednik u Zagrebu, general Miroslav grof Kulmer dogovario se s gradskim poglavarstvom; da se uz pripomoć grad. občine ustroji u Zagrebu stalna postajna „domobrantska glasba“, koja bi prema ugovorenim uvjetom zadovoljivala svim glasbenim potrebam gradskoga občinstva. Zato ie u skupštini grad. zast., od 11. studenoga 1869. onaj odbor ad hoc (za glasbu u Zagrebu) donio, a skupština je predlog prihvatila tako: da će grad Zagreb doprinosati svake godine 1000 for. i da se ima s domobrantskim zapovjedništvom utanačiti ugovor. — Nastale iza toga okolnosti nisu dopustile, da to dogovaranje bude ovjenčano uspjehom.

Kad se je god. 1871. konačno u Zagrebu ustrojilo dobrovoljno vatrogasno društvo sa svrhom da ima uzdržavati gasilačku četvu, koja će u požarnoj pogibelji čuvati život i posjed stanovnika grada Zagreba i okolice, odlučilo se to mlado društvo još i na to, da teško osjećanoj potrebi grada Zagreba glede glasbe, koliko se bude dalo, udovolji pa je pozvalo u gradu Zagrebu stalno živuće glasbenike raznih obrta i ureda, da uz zajamčene vatrogasnim „pravili“ članovom koristi pristupe u vatrog. društvo kano „izvršujući članovi“ ali ne da dolaze na vatrogasne vježbe i na garište kao drugi „izvršujući članovi“ nego na svoje glasbene vježbe ter da glasbom učestvuju kod ugovorenih riedkih društvenih sгода a inače da smiju kao uniformirana vatrogasna glasba

za svoju korist svirati u gostioničkim koncertih, na plesovih, kod pokopâ itd.

Vatrogasno društvo uzdržavalo je odtada sebi i obéinstvu glavnoga grada Zagreba sbor doduše od neplaćenih glasbenika ali ipak znatnimi i po se osjetljivim žrtvami za inventar, ogriev, razsvjetu itd. dakle ne gradsku nego „vatrogasnu glasbu (bandu),“ koja je kad dobra kad loša bila, kako joj je kada došao na čelo valjaniji i brižniji kapelnik Gjuro Eisenhuth, Josip Grasse i drugi.

Vatrogasno društvo je svojoj glasbi davalo dvoranu za glasbene vježbe, ogriev, svjetlo, njeke komade spadajuće k uniformi pak inventar muzikalija i t. d. a vatr. glasba je imala društvenoj gasilačkoj četi davati; a) šest trubljara; b) vatr. društvu besplatno svirati samo kod svečanosti Florijanske, kod dviju društvenih izleta te kod pogreba „izvršujućega člana“ a jednim svojim odjelom (obično osmorica) kod društvene tihe večere. U svih drugih sгодah je vatrog. društvo svoju glasbu n. pr. kod društvenoga plesa platilo kao svaki drugi privatnik ili kao gradska obéina, kad ju je pogodila da ide sa zavjetnom procesijom u Mariju Bistricu ili da sudjeljuje bud kod koje crkvene svečanosti u crkvi, kojoj je gradska obéina pokroviteljicom.

Na žalost nije u zagreb. vatrogasnoj glasbi dugo potrajala ni međjusobna ljubav ni sloga; svi glasbenici njih 18 na broju, podnesoše upravnomu odboru tužbu s izjavom: da neće dulje da služe pod kapelnikom Grasseom. Na to upravni odbor u sjednici, držanoj dne 27. rujna 1872. izabra odbor sedmorice, koji ima provesti iztragu. Nakon provedene iztrage, kojom se je dokazala Grasseova nekrivnja spram tužiteljâ, ipak radi zavladales nesloge i razdraženosti medju glasbenici odreče se glasbeni kapetan

g. Horvat svoje časti a odbor mjesto njega postavi „vodjom glasbe“ člana podvojvodu Andriju Fuchsa, dušu od čovjeka.

Upravni odbor dobr. vatrogasnoga društva podnio je zagreb. grad. poglavarstvu molbu, poduprtu i po nekih nezavisnih gradjanih: neka grad. obéina pomogne uzdržavati „vatrogasni glasbeni sbor“ i u tu svrhu da u gr. proračun uvrštava 3000 fr. za godišnju pripomoć. U skupštini grad. zastupstva od 5 odnosno 7. svibnja 1873. §. 3. na tu molbu zaključeno: da se predložena svota za 3000 fr. uvrsti na stupcu XX. s naslovom „Razni troškovi“ ali se ipak bez posebnoga zaključka nesmiye u zamoljenu svrhu ništa izdati. Izabrani god. 1868. glasbeni odbor neka podnese konkretan predlog.

Ali se ni za častnika glasbe Fuchsa nije medju vatr. glasbenike povratio ni mir ni red; neposluhom i prkosom oni ozlovoljiše vodju Fuchsa pa je i on odlučno položio čast glasbenoga vodje. Upravni odbor nadje se prisiljen, da povjeri vatrog. glasbu, na koju je već bilo mnogo potrošeno, opet energičnomu vodji glasbe Maksi pl. Horvatu.¹ Ali nisu od toga imenovanja prošla ni puna tri mjeseca, kad isti „vodja glasbe“ u sjednici upravnoga odbora dne 24. rujna 1873. izjavi: da vatr. glasbu valja razpustiti, ili se upravni odbor neka pobrine za veću dotaciju te onda uzme u vatr. glasbu uz plaću izslužene vojničke glasbenike, naučene vojničkomu zaptu. O sadašnjih muzikaših da vriedi ona iz narodne pjesme; U piću su težke pijanice a u kavzi ljute kavgadžije. Uztrpljivost upravnoga odbora još se nije bila izerpila; računao je na patriotizam gradjanstva i na njegove darove za vatr. glasbu. Ovu uprav. odbor povjeri brigi odbornika B. Šterna, ali i ovaj je u sjednici

¹ Umro kao Kutjevski ljekarnik u 74 godini dne 28. siečnja 1906. u Zagrebu i svečano sahranjen u Mirogoju.

upravnoga odbora od 12. prosinca 1873. predložio: neka se vatrog. glasba raspusti; jer da se nije rodio, „tko bi mogao naše glasbenike spraviti u red.“

Upravni odbor uvidje, da vatrog. glasbi izključenjem pojedinih krivaca glasbenika iz vatr. društva ne samo nije pomoženo nego da neimajuć ona sve potrebne glasove postaje neskladna; zato se je po koji nerednjak izključiti mogao tekar onda, kad mu se je iz Bjelovarâ, Varaždina ili iz koga drugoga mjesta dobio zamjenik njegova glasbila, za koga se je slučajno saznalo i neposredno mu pisalo. Vatrogasno zapovjedništvo vazda je trebalo za gasilačku četvu vještih trublarâ, zato je uprav. odbor i ovaj put u sjednici od 6. prosinca 1882. pronašao shodnim: da se glasba ne raspusti nego da ostane na okupu za trubljarski odjel; zapovjednikom kapelnikom postavljen joj bje štopski trublar Josip Dittmayer, a poslie njegova odstupa izvrstni glasbenik Antun Leifert. I za ozbiljnoga kapelnika ovoga bilo je kojekakovih zadjevica, koje su ga ozlovoljile i prinukale, te je zamolio podulji dopust. On je tad odputovao u Njemačku i — nije se odanle više vratio u Zagreb a iz nužde po upravnom odboru trpljena zagreb. vatrogasna glasba u očekivanju, da će joj se kapelnik vratiti, nije se doduše raspala ali se svojim radom nije više nigdje ni izticala.

II.

„Kada se je god. 1891. imala u Zagrebu držati jubilarna gospodarsko-šumarska izložba i proslaviti 20-godišnjica obstanka dobr. vatrogasnoga društva te držati prvi vatrogasni strukovni tečaj za cijelu Hrvatsku i Slavoniju, moralo se je misliti na to, da se i vatr. glasbu usavrši.“ Tako je doslovice upravni odbor dobrovolj. vatrogasnoga

društva u Zagrebu u onoj svojoj predstavki od 1. srpnja 1892. br. 63. napisao g. Adolfu Mošinskomu, odsječ. savjetniku kr. zem. vlade i vladinomu povjereniku za sl. i kr. glavni grad Zagreb, kojom ga je molio, da grad Zagreb za uzdržavanje zagreb. vatrogasne glasbe dade pripomoć od godišnjih 3000 for. odnosno još za tekuću godinu 1892. svotu sa 1500 for. Kod grad. poglavarstva dobila je ta u uručbeni zapisnik dne 2. srpnja 1892. primljena predstavka uredovni broj 16121./I.

Iz toga se već jasno vidi, da za načelnikovanja dra. M. Amruša nije nipošto „ustrojena civilna glasba“ ni t. zv. gradska vatrogasna glasba“ kako se to čita u rečenom broju „Dnevn. lista“, nego se i to još vidi, da niti postojeća tada „zagreb. vatrogasna glasba“ nije dotle od gradske občine uživala baš nikakve novčane pripomoći, dakle da nije po ničemu imala ni pravo na naslov „gradska“ (t. j. gradske občine), koji joj nepripadno daje pisac „Dnevn. lista“.

Da se tadašnja vatr. glasba „usavrši“ za one zadace, koje su zagr. dobrov. vatrog. društvo očekivale već u slijedećoj godini za vrijeme jubilarne izložbe, čim je izložbeni eksekutivni odbor mjeseca srpnja 1890. razaslao u sve slojeve hrvatskoga naroda Pozive k sudjelovanju kod jubilar. gospodar. šumar. izložbe god. 1891. u Zagrebu, upravni odbor dobr. vatrogasnoga društva izabra već u sjednici, držanoj 13. kolovoza 1890. odbor ad hoc, da prouči hrdjavo stanje društvene glasbe i donese konkretan predlog. Isti je odbor ad hoc na više svojih sastanaka napokon sastavio i u sjednicu upravnoga odbora, držanu dne 6. prosinca 1890. izneo slijedeće:

Ustanove za glazbu.

dobrovoljnoga vatrogasnoga društva
u Zagrebu.

§. 1. Glasbenom odjelu dobrovoljnoga vatrogasnoga društva spadaju: vodja glasbe, kapelnik i glasbenici.

§. 2. Vodja glasbe vodi tehničku upravu, a kapelnik upravlja glasbom u službenom i umjetničkom obziru, dakako sporazumno sa vodjom glasbe; uprava o priходу i razhodu glazbenoga odjela povjerena je vodji glasbe, kapelniku i posebnomu blagajniku, koje imenuje upravni odbor dobrovoljnoga vatrogasnoga društva. Kapelnika zamjenjuje po glasbenom odjelu izabrani podkapelnik.

§. 3. Glasbenikom može biti svaki, koji je sposoban za vatrogasca, koji se izkaže, da je vješt glasbi.

Tko neima sposobnosti za vatrogasca a vješt je glasbi, može se u glasbeni odjel primiti kao pitomac (eleve), samo se imade izkazati dozvolom svoga službodaveca. Vatrogasna glasba ima vršiti službu u vatrogasnom društvu i izvan društva, u koliko se to slaže sa čašću dobrovoljnoga vatrogasnoga društva.

Bude li slučaja da tko uztreba glasbu vatrogasnoga društva, a u to doba potrebna je dobrovoljnomu vatrogasnomu društvu, imade glasbovati ovomu društvu.

U političkih sgodah nesmije glasba sudjelovati bez predhodne dozvole upravnog odbora dobrov. vatr. društva.

§. 4. Kapelnik dobiva godišnju nagradu od 250 f. a svaki glasbenik mjesečnu nagradu, koja će se od slučaja do slučaja ustanoviti, a ne izpod 4 for.

§. 5. Svaki glasbenik obvezan je prisustvovati pokusom po odredbi kapelnika, te se svaki neopravdani izostatak od pokusa ima globiti sa 50 novč. u korist glasbene blagajne.

Glasbeni odjel imade za dobrovoljno vatrogasno društvo glasbovati po odredbi vojvode.

Koji bi neopravdano iz službe izostao, podpada globi od jedne forinte, u korist glasbene blagajne.

Za društveni ples dobiva glasbenik iz plesnoga prihoda posebnu nagradu i to dva forinta, a kapelnik četiri forinta.

§. 6. Kapelnik i svaki glasbenik zavjeriti će se u upravnom odboru (§. 4. pravila) da će savjestno i muževno izvršivati propise; glasbenici napose na poslušnost predpostavljenim te su dužni točno se odazvati odredbama vodje glazbenoga odjela i kapelnika u pogledu pokusa i službe.

§. 7. Glasbenik uživa sve pogodnosti izvršujućega člana dobrovolj. vatrogasnoga društva; zato se na glasbenike takodjer odnose sve ustanove društvenih pravila i službovnika, navlastito glede odlikovanja nagrada i kazna.

Od svih zaslužba glasbe ima vodja glazbenoga odjela 10% ulagati u glazbenu blagajnu.

U tu blagajnu ulažu se jošte globe, od 50 n. za pokuse i globe od 1 for. navedene u §. 5.

Nadalje će dobrovoljno vatrogasno društvo ulagati u glazbenu blagajnu 20% od ukupnog iznosa od darova osje-guravajućih društava, inih zavoda i pojedinih osoba, zapisa, ostavina, izuzam da su izrično bolničkoj zakladi namijenjeni

Iz glasbene blagajne namiruju se plaće kapelniku i glasbenikom, troškovi za muzikalije, instrumente i t. d.

§. 9. Glasbila i kajde može glasbenik iz društvenih prostorija uzeti samo uz naročitu dozvolu vodje glazbenoga odjela.

Za primljeno društveno glasbilo i kajde dužan je glasbenik vodji glazbenoga odjela dati reverz a odgovara svojim imetkom za svaku hotimice počinjenu štetu.

§. 10. Glasbeni odjel imade staviti gasilačkoj četi na službu šest trubljara, koji će se po zapovjedničtvu gasilačke čete porazdieliti u odjele penjački, štrearski, čuvarski i pričuvni.

§. 11. Kad bi vatrogasna glasba prestala, imetak njezin i sav našastar ima pripasti dobrovoljnomu vatrogasnomu društvu u Zagrebu, a upravni odbor ovoga društva imade našastar pohranjen čuvati, a imetak plodonosno upravljati do onda, dok se ustroji iznova glasbeni odjel ovoga društva.

U Zagrebu, dne 21. prosinca 1890.

Gj. Deželić Dr. Betlheim. Jos Huzak. Ferdo Morić. Iv. pl. Kašner. Ž. Krauth. A. Maruzzi. Ant. Wagnesz.

Tim štatutom uvadjaju se eto plaće glasbenikom vatrogasne glasbe pa su se od sada u nju mogli da uzimaju poznati dobra glasa vješti glasbenici, naročito izvrstni soliste.

Te uprav. odboru predložene „Ustanove za glasbu“ jednoglasno je prihvatila „Izvanredna glavna skupština dobrov. vatrogasnoga društva u Zagrebu, držana dne 21. prosinca 1890. a na to je upravni odbor u sjednici od 19. siečnja 1891. u smislu „Ustanova za glasbu“ imenovao vodjom glasbe Vilima pl. Tomaja, blagajnikom Ferdu Morića, a kapelnikom Ant. Stöckla.

I opet se ovaj put obistinila ona o novoj metli. Izabrani funkcionari glasbe punom se snagom latiše svaki svoje zadaće pa se u istinu medju glasbenici, i starimi i novaci, doskora opaziše prije nevidjeno oduševljenje i skladan glasbeni napredak. Time zadovoljan upravni odbor vatr. društva u sjednici od 29. travnja 1891. jednoglasno odluči: neka vodja vatrogasne glasbe g. Vilim Tomaj uz

jamstvo dobrov. vatrog. društva u Zagrebu sve, što glasbi treba, neodgodno naruči i nabavi, nu taj trošak ipak da se nema plaćati iz društv. blagajne, koja jedva smaže da namiruje redovite društvene potrebe nego neka se obročno namiruje iz prinosa, „što će ih u zagr. građanstvu sakupljati za vatrog. glasbu silno oduševljeni društveni veliki vojvoda“.

Ali ni uza svu gorljivost i radinost glasbenih častnikâ nije u vatr. glasbi (bandi) ipak išlo, kako bi trebalo da ide, ni s vježbami ni rednim zaptom. U sjednici društ. upravnoga odbora od 5. lipnja 1891. javlja glasbeni vodja Tomaj: da je devet glasbenikâ svojevoljno već izstupilo iz vatrog. glasbe a jednoga predlaže na izključenje iz vatr. društva. Kolikih li briga i kolikoga truda, dok se nadju zamjenici? — U istoj sjednici jednoglasnim zaključkom poziva se vodja glasbe: da već jedared u najduljem roku od 8 dana dade izvježbati šest glasbenikâ za trubljare (vidi „Ustanove za glasbu“ §. 10). Vodja se u sljedećoj sjednici od 3. lipnja 1891. uprav. odboru izpričava, da do sada ustanovi o trubljarih nije mogao ndovoljiti radi neslomiva prkosa nekih glasbenika a ne popuste li do naredne sjednice, on da će morati upravnomu odboru krivice predložiti da ih izključi.

III.

Jubilarna gospodarsko-šumarska izložba u Zagrebu svečano je otvorena dne 15. kolovoza a tako i zaključena dne 15. listopada godine 1891. Eksekutivnomu odboru te izložbe bješe se dosta rano upravni odbor dobrov. vatrog. društva u Zagrebu obvezao: da će i njegova „vatrogasna“ glasba redovito svirati u izložbenom glasbenom paviljonu, zato ju je, kao što rekosmo, trebalo što prije i

što više usavršiti. U istinu sve se udesilo i ništa se nije propustilo ni marom ni troškom, da vatrog. glasba bude dobra i na zaslužbu tražena. Dokaz je tomu ovo, što se o njoj čita u spomenutoj već za godišnju podporu gradskomu poglavarstvu god. 1892. podnešenoj predstavi: „*Vatrogasna glasba, gdje god se je producirala, bilo sama bilo s vojničkim glasbama, natječući se s ovima u vrstnoći, vazda je sticula obćenito priznanje i svaki put liepe pohvale ovdješnjih novina, pripadale ove kojoj mu drago političkoj struji. Od njekih priznanica budi dopušteno ovdje priložiti pod I. do XI.*“

Tako ju slavi i „Dnevni list“ od 24. siečnja 1906. u br. 19. Piše; „Pod vještím ravnanjem tadašnjega njena kapelnika pok. profesora A. Štöckla ubrzo (je) stekla simpatije svega glavnogradskega občinstva. Brilljerala je ta naša glasba osobito tijekom tadanje jubilarne naše izložbe, koju sigurno nitko nas, koji smo bili tako sretni kod nje (Nije jasno, kod koje? da — li kod izložbe da — li kod glasbe?) udioničtvovati, nikada zaboraviti neće. I kasnije bila je ta gradska naša vatrogasna glasba, za koju još i danas moramo priznati, da je častno izpunjala namijenjeni joj zadatak, mnogo ušla u volju našega občinstva sa svojimi večernjimi koncerti iza ljetnih omarnih dana na Zrinjevcu i Josipovcu a i mnogi puta na Štrossmayerovom šetalištu. I kod raznih svečanih sгода naša su zagrebačka mnogobrojna društva i korporacije vazda mogla sa valjanom civilnom glasbom računati. Za tú našu gradsku vatrogasnu glasbu davala je onda (?) glavno-gradska občina godišnju subvenciju od 6000 Kruna, što po mojem skromnom i mjerodavnom mnienju svakako nije bilo premnogo ali nebi bilo ni premalo, da je kod toga ostalo. Neću ovdje navadjeti razloge, s kojih je god. 1897. na jednom u našem dobrov. vatrog. društvu, kojemu

je bila povjerena (?) fakična uprava glasbe, stvoren zaključak, da se ima glasba razpustiti, nego mi je samo pomenuti da je tako bilo; mjeseca kolovoza 1897. prestala je u našem glavnom gradu gradska glasba kao takova obstojati.“

Za svoga izvjestitelja o vatrogastvu napisao je dno 15 stud. 1905 u br. 137. „Dnevni list“ ovu pozudanicu: . . . „moramo primjetiti, da nam je viest o požaru (tramvajskom) stigla od jedne posve pouzdane i nepristrane osobe, kojoj su odnošaji vatrogastva kod nas a i izvan Zagreba dobro poznati.“

Kamo sreće, da imamo takova poznavaoa i da bi taj hotio svoje sposobnosti posvetiti službi hrvatskoga naroda; možda bi nam se vatrogastvo podiglo i ojačalo. Ali takov za cielo nije izviestitelj „Dnevn. lista“ o zagreb. požarih, za kojega je u istom onom broju nepobitno dokazano: da je u svome požarnom izvještaju očevidno lagao i jasno pokazao, da se ni malo ne razumije u vatrogastvo ni kod nas ni izvan Zagreba. Dozvoljena je dakako i rado se čita o svačemu i kritika i satira, ali podloga im mora da je toliko istinita ili barem vjerojatna, da se za svaku napisanu tvrdnju ne može piscu pravom reći: to nije istina.

Ako je u „Dnev. listu“ od toga pisca i onaj glasoviti članak „Gradska vatrogasna glasba u —“, koji je povodom ovoj našoj razpravi, onda se je pogotovo izdao, da nije bolji ni glasbeni pisac nego — li se bio pokazao kao vatrogasni. Glasbenika našega primio je upravni odbor dobr. vatrogasnoga društva zagrebskoga u svojoj dne 4. listopada 1881. držanoj sjednici u zagr. vatrogasnu glasbu i doskora mu priznao imenovanje štopskim trublarom gasilačke čete, ali je već za kratko vrieme a od onda malo ne svake godine imao s njim neugodna

posla, koji se je svršavao sad opomenom sad ukorom radi njegove prenagle lagode u sboru radi prkosa, radi potvora, radi nemara u vršenju službe itd.; jedan put mu nedaje zlom nakanom zamoljeni dopust, drugi put mu dopust dozvoljava ali uz obustavu berivâ; jedan put mu odbija molbu, da bude premješten u pričuvu za to; jer ga u isto doba zapovjedništvo tuži, da radi njegove nemarnosti gasilačka četa nema uvježbanih trubljara; drugi put mu pače najozbiljnije prieti, da će proti njemu, ako se ne popravi, uporabiti ustanovu §. 25. društvenih pravila; a na koncu konca upravnomu glasbeni odbor iz svoje sjednice od 26. lipnja 1896. prema razlaganju kapelnika Srećka Albini-a predlaže baš toga našega glasbenika na izključenje iz vatrogasnoga društva „da se naime u interesu reda iz vatrog. glasbe odmah ukloni.“ — Pa još ni ovaj put nije bila mjera prepuna. Dobio opet samo ukor. Tolika se za — nj pokazala uztrpljivost baš tako čvrsto glasbenimi brigami sapeta upravnoga odbora dobr. vatr. vatrogasnoga društva „obzirom na to, što je mnogoljetni — davni, a bio i dobro uporabiv, član ovoga vatr. društva u glasbenom odjelu, i što još ima nade, da bi se mogao popraviti.“ Tomu očekivanju učinila je kraj i konac sjednica upravnoga odbora vatrog. društva od 3. srpnja 19 0. zaključkom §. 11., kojim se bivši naš glasbenik a poslie razpuštene glasbe ostavši samo štopski trubljara briše iz matice društvenih izvršujućih članova uz poziv, da ima predati upravitelju gasilane sve, što ima u sebe od vlasništva vatrog. društva, i vatr. zajednice kao što su orudje, odora, kolajna i glasbila. Poslie je on opetovano podnio pristupnicu u dobr. vatr. društvo ali ga ovo više nije primilo. On se je zatim dao na put u Bje-lovar i Sarajevo (a to je ono „kod nas i izvan Zagreba“) u kojima se je kratko vrijeme bavio svojim izučenim obrtom,

koji ga hrani i obskrbljuje, uza to možebiti i glasbom nu ni odanle, kako se trabunjanjem pokazalo, nije donio više vatrogasnoga znanja. Treba znati, da se poznavanje vatrogastva ne stiče pustim gledanjem na trubljarske oči nego učenjem vatrogasne teorije i taktike te valjanim vježbanjem ne na glasbilih nego na gasilih. A i to je već sto puta dokazano, da nitko nemože biti nepristran prama društvu, s kojim se je za uvijek onako razstavio kaošto se je taj vatrogasac — pouzdanik „Dn. lista“ sa dobrov. vatrog. društvom u Zagrebu.

Sad ćemo koju napose glasbenomu piscu na ono u „Dn. listu“ br. 19. god. 1906.

Nije istina, da je zagreb. vatrog. glasba bila „gradska“, dakle svojina ili vlasništvo grada Zagreba; nije istina, da je gradska občina ikad „faktičnu upravu te glasbe“ povjerila dobrov. vatrogasnomu društvu; nije istina, da je „glavnogradska občina za tú našu gradsku glasbu vatr. društva davala onda (zar za njezina briljiranja t. j. za, prije ili neposredno odmah poslie jubilarne izložbe?) subvenciju od 6000 Kr.; napokon nije istina, da je god. 1897. „prestala u našem glavnom gradu Zagrebu gradska glasba kao takova obstojati.“

I sâm taj pisac tvrdi: da je u vatrogasnom društvu „stvoren zaključak, da se ima glasba razpuštiti“, i da je tako bilo“; isto tako tvrdi, da je glasba zagr. vatr. društva postala za prvoga načelnikovanja dra. M. Amruša; još pače i to tvrdi, da je grad. poglavarstvo faktičnu upravu glasbe povjerilo vatrog. društvu; ali glasbeni taj pisac nije za sve to naveo nijednu izpravu niti računâ, iz kojih bi se vidjelo, da je gradska občina svoju gradsku glasbu ustrajala za načelnika dra. Amruša ili prije ili poslie toga vremena. Ako je ova glasba, o kojoj pišemo, u istinu bila gradska, onda je

bio ovlašten samo njezin vlasnik, dakle u tom slučaju grad. zastupstvo a ne vatrog. društvo, odrediti raspust glasbe. Tako će reći tko zdravo misli. Evo zato i dokaza iz vrela.

Sljedeće godine dne 20. travnja 1892. u sjednici uprav. odbora vatrog. društva izviesti predsjednik: da je za vatr. glasbu u svemu potrošeno 3-50 for. i da u gradjanstvu nalazi sve manje odziva za glasbene prinose. Nakon poduge razprave upravni odbor jednoglasno zaključí: da se predstavkom zamoli grad. poglavarstvo u Zagrebu za stalnu podporu iznosom od godišnjih 3000 for. U toj se predstavi medju inim čita ovo:

„Za tako preustrojenju svoju glasbu platilo je dobr. vatrogasno društvo u godinu dana do 4000 for. što novca društ. bolničke blagajne, koji se mora nadoknaditi, što sabranimi dobrovoljuimi prinosi zagrebskoga gradjanstva. Plaćeni taj novac nije bez koristi izbačen; jerbo se je i negledeć na to, što se je u gradu Zagrebu obskrbilo: tri-deset i više obitelji, sada iskustvom jasno dokazalo: da se već uz postojeći novi glasbeni statut dade sastaviti i u Zagrebu uzdržavati banda strogo discipliniranih glasbenika te podjedno i povećavati inventar kao pod XII.

Ali kako dobr. vatrogasnomu društvu nije svrha, da glasbu uzdržava ni za se ni za občinstvo grada Zagreba, nego da uznastoji oko unapredjenja vatrogasne institucije; i jer nema pod svojom upravom zaklade za uzdržavanje glasbe ter kako se ovdješnji gostioničari i drugi občinari nemogu nikako uza sve novinarske pohvale i ponuke odvažiti, da uz plaću uzimlju vatrog. glasbu na svoje zabave: to je sada nastala za nju akutna kriza, da bude razpuštena; jerbo se dulje sama o sebi držati nemože.

I tako se do koji dan može dogoditi, da glavni grad Zagreb i opet ne bude imao gradjanske glasbe a po tom

da i ove godine, kadno posadno vojničtvo otide iz Zagreba daleko na vježbe, ovaj grad ostane za dva mjeseca bez ikakve glazbe.

Da se to nedogodi, zaključio je upravni odbor dobr. vatrog. društva u svojoj dne 18. travnja t. g. držanoj sjednici vatrog. glasbu i nadalje uzdržavati, ali umoliti slavno predstavništvo sl. i kr. glavnoga grada Zagreba: da izvoli i opet ozbiljno u svoje ruke uzeti ustrojenje i uzdržavanje gradjanske glasbe u Zagrebu, a dotle, dok se takova konačno uredi, da blagoizvoli vatrogasnomu društvu iz gradske blagajne doznačiti u jednakih mjesečnih obrocih plativu dotaciju za uzdržavanje sadašnje uredjene vatrogasne glasbe i to za polak još tekuće godine svotu 1500 for. a za buduću ili buduće ciele godine svotu sa 3000 for.

Davajuća gradska občina iz grad. blagajne pripomoć za uzdržavanje gradjanske glasbe neće u tome prednjačiti drugim hrvatskim gradovom; jer kako se vidi iz priloga B, C, D, E, F, hrvatski gradovi već u tu svrhu razmjerno prema svojoj snagi doprinašaju i mnogo više nego li se ovdje moli od slavne občine glavnoga grada Zagreba.

Sisak	plaća za svoju glasbu (14—16 glasbenika)	1200 for.
Križevci	„ „ „ „ (17— „)	1664 for.
Samobor	„ „ „ „ (17— „)	400 for.
Petrinja	„ „ „ „ (12—16 „)	1800 for.
Varaždin	„ „ „ „ (21— „)	6000 for.

dočim Ogulin plaća samo za kapelnika 600 for. Zagreb bi za zamoljenu dotaciju imao 34 do 36 stalnih uvježbanih glasbenika.

Varaždin grad povrh gotovine sa 6000 forinti daje svojoj glasbi: a) prostorije za vježbanje; b) ogriev; c) svjetlo. A glasba daje gradu Varaždinu besplatno: a) mu-

ziku kod svih svečanosti dobr. vatrogasnoga društva i gradjanske garde; b) kod dva tielovska obhoda; c) kod jedne uzkrnsne procesije; č) kod triju crkvenih svečanosti o carevu godu; ě) kod florijanske procesije; d) budnicu prvoga svibnja i mirozov u oči kraljeva rodjendana; f) kod pogreba: z) vatrogasca; β) gardiste; γ) častnika aktivnoga domobranstva i zajedničke vojske; h) napokon svira dva puta i to četvrtkom dva sata a nedjeljom jedan sat na trgu ili u perivoju i daje guslački orkestar u župnu crkvu k misi na veće blagdane. Dakako solisti ove glazbe imadu i posebnu plaću kao učitelji svojih glasbila u varaždinskoj glasbenoj školi.

Iz drugih domaćih i tuđjih gradova nije se zatražilo podataka ali i ovdje izneseni dckazuju, da glavni grad Zagreb, ako usliša ovu molbu i ako doznači dotaciju. ne bude drugim našim gradovom ni prvenstvom ni visinom zamoljene dotacije prednjačio a ipak će podpunoma i u većoj mjeri u tom pogledu zadovoljiti obćoj želji i potrebi svoga gradjanstva.

Ako se vatrogasnomu društvu do konačnoga uređenja ili gradjanske (gradske, obćinske) ili domobransko-gradjanske ili domobransko-vatrogasne glazbe podieli zamoljena polugodišnja dotacija sa 1500 for. odnosno godišnja sa 3000 for. to onda vatrogasno društvo nudi slav. predstavničtvu obćine sl. i kr. glavnoga grada sljedeće: a) bezplatnu glazbu jedankrat na tjedan bud u perivoju bud na trgu (na mjestu i u vrieme) gdje i kada to ustanovi grad. načelnik. Glasba je već sada dobro uvježbana i može odredbi odmah na poziv zadovoljiti i kroz cielu godinu zadovoljavati; b) bezplatnu glazbu kod procesije sv. Uzkrsnuća i Tielova u župnih crkvah (sv. Marka i sv. Blaža) stojećih pod pokroviteljstvom grada Zagreba; c) bezplatnu budnicu prvoga svibnja; d) bezplatnu glazbu vazda,

kadgod glavni grad Zagreb u svome području o svome trošku priredi svečanost bud koju (svečan doček, serenadu, banket, svečano javno otkriće spomenika i t. d.). gdje bi inače trebalo plaćene muzike. Tim se gradu Zagrebu nudi više nego što varaždinska glazba daje gradu Varaždinu skoro za dva puta veću dotaciju od one, koju vatrogasno društvo prosi od grada Zagreba.

Ovo dobrovoljno vatrogasno društvo unapried još i u to privoljuje, da se glasbeni statut preinači u sljedećem: 1. da se glasbi dade naslov „gradska vatrogasna glazba“; 2. da se u § 2. uvrsti ustanova, da grad. zastupstvo ili grad. poglavarstvo izašilje svoga izaslanika u upravni odbor glasbenoga odsjeka, koji odlučuje o prihodu i razhodu; i napokon 3. da se u § 3. štatuta u zadnjoj alineji dodade „i gradsko poglavarstvo“.

Velemožni gospodine vladni povjereniče!

Iz svega, što je gore rečeno, vidi se dovoljno, da će to biti stečevina za glavni grad Zagreb, ako se pomogne uzdržati postojeću onom lani preustrojenu vatrogasnu glazbu bilo to i privremeno, dok se kakogod inače definitivno neuredi „gradska glazba“. Vidi se nadalje, da će se i ovim privremenim načinom riešiti već davno u gradskom zastupstvu zapodjenuto pitanje ob ustrojenju „gradjanske glazbe“. Vidi se napokon, da će se time zadovoljiti potrebi pa i željam svega ukupnoga obćinstva i javnoga mnienja u glavnom gradu Zagrebu.

Zato se Vaša Velemožnost ovim smjerno umoljava, da ovu predstavku u svojem zakonitom položaju blagoizvoli radi prieteće pogibelji raspusta vatrogasne glazbe uzeti što skorije ozbiljno u pretres te riešiti onako, kako to po rodoljubnoj uvidjavnosti Vaše Velemožnosti i slav.

grad. poglavarstva bude za glavni grad Zagreb shodno i koristno.

Upravni odbor dobr. vatrogasnoga društva.

U Zagrebu, dne 1. srpnja 1892.

Isti dan, kad je ta predstavka dne 2. srpnja 1892. dobila poglavarstveni broj 16121, napisano je na njezinom rubrumu: „Predstojnik referade III. neka izvoli za 3. o. mj. u 11 sati prije podne sazvati gg. referente I. II. i IV. odsjeka i predstojnika grad. računovodstva u konferenciju kod podpisanoga. Mošinsky.

U sjednici upravnoga odbora vatr. društva, držanoj dne 12. srpnja 1892. proglašena je ova odluka:

Slavnomu upravnomu odboru dobr. vatrogasnoga društva.

u

Zagrebu.

Na molbu upravnoga odbora dobr. vatr. društva u Zagrebu od 1. o. mj. br. 63 obnašao sam na temelju ustanove § 45. zakona od 28. siječnja 1881. ob ustroju grad. občina u kraljevini Hrvatskoj i Slavoniji te zaključka konferencije od 3. srpnja 1892. § 3. dozvoliti: da se u pomoć za uzdržavanje vatrogasne glasbe u Zagrebu upravnomu odboru dobr. vatr. društva u Zagrebu počam od 1. srpnja do 31. prosinca 1892. iz gradske blagajne uz propisno izdane namire splaća po dvie stotine for. svaki mjesec unapried, dakle za rečeno vrijeme ukupno 1200 for. slovom . . . uz uvjet: da će vatrog. glasba dužna biti svakoga tjedna jedan put besplatno svirati u perivoju ili na trgu, a u vrijeme kada i gdje to odredi gradsko poglavarstvo po izvjestitelju IV. referade. Vodja glasbe g. Vilim pl Tomaj neka se glede mjesta i vremena stavi

odmah u sporazumak s referentom IV. referade g. Franjom Zorcem.

Glede petita o stalnoj godišnjoj podpori za uzdržavanje vatrogasne glasbe odpućuje se molba upravnoga odbora dobr. vatr. društva proračunskomu odboru, koji će izaslati novo izabrat imajuće se grad. zastupstvo.

Gradsko poglavarstvo.

U Zagrebu, dne 5. srpnja 1892.

Vlad. povjerenik:
Mošinsky.

Kad je novo izabrano gradsko zastupstvo u skupštini držanoj dne 29. prosinca 1892. primilo proračun občine sl. i kr. glavnoga grada Zagreba za god. 1893. izdalo je grad. pogl. pod br. 919 gradskoj blagajni sliedeći nalog:
„Nalaže se gr. bl., da dobr. vatrog. društvu u Zagrebu na ruke vatrogasne blagajne, za koju podpisuju veliki vojvoda Gjuro Deželčić i vatr. blagajnik Rikardo Flögl, izplaćuje počam od 1. siječnja 1893. uz nebiljegovane po grad. računovodstvu likvidirane namire u mjesečnih unaprednih obrocih u proračunu sl. i kr. glavn. grada Zagreba za god. 1893. dozvoljeni prinos gradske občine za uzdržavanje vatrogasne glasbe u iznosu godišnjih 3000 for.; tri hiljade for. dakle mjesečno 250 for. pa da tako izdane svote u dnevniku grad. domaće blagajne redovito u izdatak zaračunava na naslovu VII—4—5.

Gradsko poglavarstvo.

U Zagrebu, dne 11. siječnja 1893.

Gradski načelnik:
Mošinsky.

Upravni odbor vatrog. društva u sjednici od 6. ož. 1893. zahvalno prima na znanje; da je gradsko zastupstvo zagr. vatrog. društvu na topli zagovor grad. načelnika Adolfa Mošinskoga proračunom grada Zagreba¹ osiguralo i stalnu godišnju podporu iznosom 3000 for. za vatrogasnu glasbu i primilo iz predstavke od 1. srpnja 1892. br. 63. ponudu za besplatno sviranje glasbe na trgu ili perivoju ali nije primilo i ostalih ponuda za promjenu glasbenih ustanova, da se toj glasbi dade naslov „gradske vatrogasne glasbe“ itd. Upravni odbor je podjednako zaključio, da se od glasbene gradom doznačene dotacije ima mjesečno po 40 for. vraćati podpornoj ili bolničkoj blagajni vatr. društva na zajam od 3410 for. sa 4% kamata dotle dok se sav taj dug ne namiri. Još je u istoj sjednici priznana i tražbina vodje glasbe Vilima pl. Tomaja za glasbila iz njegove trgovine iznosom od 683 for. 47 novč. koja mu se imade izplatiti nakon podmirena duga društvenoj bolničkoj blagajni. Na koncu iste sjednice izabran bje odbor devetorice, da glasbenim odjelom upravlja i samovlastno odlučuje o njezinom prihodu i razhodu. Taj se je glasbeni odbor doskora našao prinukanim zamoliti gradsko poglavarstvo, neka mu za uzdržavanje discipline izašalje svoga izaslanika, a ovo je odmah naredilo muzikalnu osobu, gr. tajnika g. Sl. Šrepla, da u glasbenom odboru za vrieme, dok vatrogasna glasba bude uživala pripomoć grad. občine, redovito zastupa gradsko poglavarstvo i nadzire glasbu glede vršenja po vatr. društvu preuzetih dužnosti.

Glasbeni odbor brižno se je trudio, da se glasba u

¹ Odobrenim u skupštini grad. zastupstva od 28. pros. 1892. § 380. U obrazloženju kod stav. 5. stoji: Na temelju zaključka gremijalne konferencije i naredbe od 5. srpnja 1892. br. 16121 predloženo (1500 for.) a po proračunskom odboru povećano na 3000 for.

dobrom glasu uzdrži ali se je imao neprekidno boriti ne samo s neobuzdanošću u neumjerenosti i nemarnosti pojedinih glasbenika na vježbah i javnom produciranju i ne samo s popravljanjem bezbrojnih pogrešaka i ukoravanjem i ustmenim i pismenim radi nepristojna ponašanja u službi te nepokornosti i nevršenja odredaba nego i s nastalim protiv njoj — duhom vremena, koji je poput zaraze, okužio zagreb. gostioničare te su se stali uobće nećkati, pa ni uz nisku cieniu nisu već htjeli uzimati na svoje zabave vatrog. glasbu. A ova bezposlena pala je u bezčjenje. Zato je od zabrinutosti u sjednici glasbenoga odbora dne 3. prosinca 1894. sam izaslanik grad. poglavarstva g. Slav. Šrepel predložio, kako bi možda uputno bilo, „da vatrog. glasba u zimsko doba svaki mjesec barem jedan put u kojem javnom lokalnu (gostioni itd.), s vlasnikom kojega bi to vodja glasbe ugovorio, besplatno glasbuje. Takovim koncertom imalo bi se početi već ovaj mjesec bud koji dan, a u buduće svaki put prve subote t. j. nakon prvoga u mjesecu — dakako svaki put u drugoj gostioni i to u večer počam od 8 sati. I taj i takov je predlog jednodušno prihvaćen glasbenim odborom. Jadoliko i žalovito ali istinito

IV.

Ne može se sve pričeti pa i ne spada u javnost, što je i kako je bivalo s vatrog. glasbom i njezinimi glasbenici u obim odborima, glasbenom i upravnom dobrom vatrogasnoga društva u Zagrebu. To se zna, da su oba ova društvena organa učinila sve, što se samo moglo predmnievati, da bi moglo biti na korist vatrog. glasbi i podići ju u javnome mnienju.

Vodji glasbe Vil. Tomaju stručnjaku, mužu glasbenomu, trgovcu raznih glasbila, reć bi bez krvi, tako mir

nomu i trieznomu, podijeljena je u sjednici glasbenoga odbora od 31. ožujka 1893. podpuna moć i pravo, da rađ rēda i bržega poslovanja uz naknadno odobrenje odbora prima i odušta glasbenike. Tim su se na žalost glasbenici uslied neprekidnih svojih razmirica i nemirā prečesto mienjali i u glasbu primali kao od danas na sutra. — Istomu je vodji iz sjednice od 30. svibnja 1893. povjerenā društvena okružnica, da njom u gradjanstvu sabire prinosnike i pomagače članove za vatr. glasbu; a primljen bje i njegov prema tadašnjim okolnostim umjereno sastavljen jedinstveni ejenik za vatr. glasbu, koji je odmah na znanje i ravnānje razaslao svim zagreb. gostioničarom i mnogim privatnikom, a mogao se je svaki dan uvidjeti i kod njega i kod društv. vojvode i u društvenoj pisarni gasilane.

Zadovoljavalo se i opravdanim željam izraženim po društvenih glasbenicilh. Da spomenemo samo njeke. Dozvoljeno im je, da na privatne sprovode idu ne u kacigah nego u kapah; da si izmedju sebe biraju podkapelnika, a ovaj, ako je izpražnjeno mjesto kapelnika, da uživa s v a njegova beriva dotle, dok upravni odbor društva opet ne imenuje kapelnika. Nadalje da se ljeti promenadni koncerti na trgu nedrže u nedjelju o podne nego subotom u večer u 7 a za velike vrućine u 8 sati; da se glasbeniku za sudjelovanje kod drugih koncerta po odbitku 10% za glasbenu blagajnu i efektivna troška izplati glasbeniku po 1 for. i glasb. pitomeu po 50 nov, nagrade, a kod drugih sgoda (plesova, sprovoda, procesija itd.) da se nakon odbitka 10% za glasb. blagajnu i efek. troška sav ostatak ugovorene zaslužbine porazdieli jednako medju sudjelujuće glasbenike, računajuć na eleve polovicu.

Još god. 1893. obćenito se hvalilo našu vatrogasnu glasbu pa joj je koncem lipnja i „Matica Hrvatska“ u

ime „priznanja i zahvale“ na dar poslala 20 for., što je onako dično sudjelovala kod sprovodnoga prenosa kosti slavnoga narodnoga preporoditelja Janka grofa Draškovića. Ali na žalost to obće zadovoljstvo već nepotrāja dugo. To se je počelo i javno opažati. Bjelovarsko vatrog. društvo moli za zagr. vatrog. glasbu, ali se ova ni u manjem broju radi svoje nesloge i nesklada nemože dati na put. Zakazani u Zagrebu koncerti, na koje se je občinstvo bilo već priučilo pa ih onaj dan i sat izgledalo, često se moraju „radi nepredvidjenih uzroka“ — bolje reći radi nepripravnosti javno odkazati. U gradu se počeli proti vatrog. glasbi širiti neprijazni glasovi. Već u sjednici glasb. odbora od 1. ožujka 1894 da to bude krivcu zastrašnom opomenom, predlaže društv. vojvoda Maruzzi: da se kapelniku Ant. Stöcklu ugovor odkaže; jer da zanemaruje školu sa vatrogasnom glasbom. U sjednici istoga od 23. travnja 1894. vodi se razprava o razmirici izmedju vodje glasbe Tomaja i kapelnika A. Stöckla. U sjednici glasb. odbora od 28. kolovoza 1895. odmah na početku izvješćuje vodja glasbe Tomaj: da vatr. glasba, koja je prije bila na glasu kao dobra i skladna, već od više mjeseci silno nazaduje, a to krivnjom kapelnika A. Stöckla, koji ju sasvim zanemaruje; on premda redovito diže svoju ugovorenu plaću, svojoj službenoj dužnosti neudovoljuje, od vježbe izostaje, nesluša poziva vodje glasbenoga odjela, uobće ne radi na korist nego na uštrb vatr. glasbe, zato predlaže: de se njemu odmah ugovor odkaže te podjedno odпусти, a na njegovo mjesto da se privremeno postavi Lorenc Kubišta, vodnik pukovnijske glasbe br. 101. Predsjedajući odborskoj sjednici vojvoda A. Maruzzi izjavlja u ime odsutnoga poglavarstv. tajnika i povjerenika g. Šrepla; jer ga je zato umolio, da je i on sporazuman s time, da se kapelniku Stöcklu ugovor odkaže radi posvemašnje

osobne nemarnosti i višemjesečnoga zanemarivanja vatroglasbe. Zaključeno: Jer je i cjelokupni glasbeni odbor osvjeđočen o krivnji i nemarnosti kapelnika A. Štöckla, zato se u smislu ustanove § 6. „Ustanova za glasbu“ i § 11 (slov. c) „Pravila“ vatrog. društva u Zagrebu predlaže upravnomu odboru, da kapelniku A. Štöcklu ugovor propisno u roku od mjesec dana i to do 1. rujna t. g. odkaže; i da prihvati ponudu glasbenika Kubište.

Od sada se dalje rapidno nizahu sudbonosni događaji naše vatrogasne glasbe.

Glasbenici pozvani da si izaberu podkapelnika, dok se društ. upravni odbor konačno rieši kapelnika prof. Antuna Štöckla, izabraše ne preporučenoga si Lorenca Kubištu nego ravnatelja kazališnog orkestra g. Feliksa Albini-a rodom iz Slavonije. Da glasbenici tim iznenađenjem nisu složno očitovali neugušivu mržnju i prkos svome neposrednome poglavaru, vodji glasbe Tomaju, — a to se nije rado vidjelo ni odobralo, taj je njihov izbor ipak bio veoma poćudan obim odborima i glasbenomu i upravnomu vatrog. društvu. Albini ga je i s velikim veseljem primio i odmah se marljivo latio posla u ćvrstoj nadi, da će glasbu usavršiti, ali se doskora nadje razočaran. Nije to više bio materijal prikladan za umjetnićko usavršenje. Ti glasbenici, koji su više od godinu dana podizali redovito svoja beriva ali nisu imali ni gradjanske sviesti ni obraza, te uvide, da su se za to dužni bili marljivo pripravljati za javne produkcije, na koje su obvezani spram vatrog. društva i gradske obćine, — ti glasbenici nisu se više mogli osviestiti ni oduševiti za red ni rad ni za svoje zvanje. Kroz mjesece nije se opet u javnosti ćula vatrog. glasba, a na upite nas nekolicine, koji smo za nju nosili brigu i odgovornost: „Šta je to za Boga? — i što će biti iz toga?“ tješilo nas se ovako i onako, a

ponajviše time, da će se svakako do budućega mjeseca uvježbati; — onda će se opet uvesti red. Gradski načelnik i grad. zastupnici spotali nam neopravdanu uztrpljivost, koju imamo spram vatrog. mužikaša i prietili, da će sad na obustaviti gradsku subvenciju.

U sjednici od 24. srpnja 1896. nakon proćitane pritužbe glasbenika Vjek. Fröbea ml., kojom vodju glasbe Tomaja potvara s nepoštena ćina u glasbenom računu, glasbeni odbor pod § 3. jednodušno zaključuje: s razloga što je revizionalni odbor vatrog. društva, sve glasbene račune pregledao ter izvjestio, da ih je našao u najboljem redu, ova se pritužba odstupa vatrog. zapovjednićtvu za daljnji postupak proti Fröbe-u.

Još u istoj sjednici razpravlja se o uvredah, koje su vodji glasbe Tomaju nanieli glasbenici Josip Štefan i Franjo Koščica u onom ćasu kad je izdavao službene odredbe u interesu vatrog. glasbe. Obojici podieljen je ukor.

U sjednici glasb. odbora od 18. stud. 1896. ćita se tužba uprave kr. ug. željeznice od 5. stud. 1896. br. 106 proti vodji glasbe Tomaju, da je za vatrog. glasbu na izletu u Maksimir prekoredno računao. Zaključeno odgovoriti: da je račun sastavljen po jedinstvenom ćjeniku ali da ono nije bio izlet s koncertom u Maksimiru nego s plesom, a za ples plaća se ne 50 nego 70 for.

U istoj sjednici ćita se tužba glasb. Ferde Wohlshicha opet proti vodji glasbe Tomaju radi nepravdā. Zaključeno nakon podulje rasprave da se tužitelju nema izplatiti „nepravedna“ tražbina, radi koje tuži, nego da se on ima vratiti na ono svoje mjesto u glasbenom odjelu, koje mu je opredieljeno, a radi uvredā, nanešenih vodji, ima ovoga pred ćielom glasbom moliti oproštenje, u protivnom slućaju da će se predložiti uprav. odboru na izklućenje iz društva.

To i više sličnih osobnih navala pa i što je predviđao i čuo, te se je grad. načelnik izjavio, da će prinos grad. občine za vatrog. glasbu obustavljen biti, prisili g. Vil. Tomaja, da je u sjednici glasb. odbora dne 9. ožujka 1897. neopozivo položio svoju čast i zamolio da bude odmah od daljnje službe riešen. Zaključeno: neka vodi poslove barem do konca ožujka t. g. a dotle će upravni odbor društva imenovati drugoga vodju glasbe i odrediti što treba za predaju inventara.

Upravni odbor u narednoj sjednici imenova između sebe vodjom glasbe g. Pavla Kelemena

U sjednici glasb. odbora od 29. travnja 1897. čita se pod § 1. ovo: „Kako su svi računi, tičući se vatrog. glasbe za god. 1896. do konca ožujka 1897. svestrano pregledani i u redu našasti, a tako i cjelokupni našastar, koji je s određenim povjerenstvom zapisnički preuzeo od Tomaja novi vodja glasbe Pavao Kelemen; povjerenik gr. poglavarstva Sl. Šrepl predloži, da se u zapisniku unese priznanje i zahvala g. Vil. Tomaju, što je tečajem tolikih godina revno i požrtvovno nastojao oko unapredjenja vatrogasne glasbe“. Prima se.

U sjednici od 22. lipnja 1-97. primio je glasbeni odbor pod § 2. podnešenu pismenu ostavku kapelnika Feliksa Albini-a.

Koncem srpnja 1897. najaviše napokon i glasbenici prvaci vatrogasne glasbe Zamečnik i Elijaš, kojima je bilo povjereno podučavanje u glasb. školi, da iz vatr. društva izstupljaju. Poslije toga već u narednoj sjednici dr. upravljajućeg odbora od 16. kolovoza 1897, kojoj sam ja predsjedao, progovorih ovako:

Braćo i drugovi! Naša vatrogasna glasba, koju smo od njezina postanka kao brižna i ljubeća mati svoje diete pazili i tetošili, sada nam izdiše, umire, na žalost moram

reći: njoj više nema pomoći, ona ovaj put mora da pre-stane bitisati.

Vi stariji znate iz iskustva, a koji ste mlađji, vi ste čuli, kako nam je mila i draga bila i kako smo si, štono rieč, od ustiju trgali pa na nju trošili, da se ona uzdrži, da nam ojača i da bude dobra a kao takova da bude nam vatrogascem na diku a na ponos gradjanstvu grada Zagreba.

Naše je vatrogasno društvo kroz dugo vrieme — više od četvrt stoljeća doista mnogo žrtvovalo za svoju glasbu a uza to je ipak njegova uprava pred svetom pomno sakrivala njezine mane i pogreške neurednosti i nevaljaljštine, koje su ju gotovo od postanka neprekidno pratile i već po koji put. dovele bile na rub propasti te je malo ne sama nad svojim životom kidisala i razišla se proti volji svoga začetnika i uzdržatelja, našega vatrogasnoga društva. Jedan put u takovom najkritičnijem njezinom času god. 1892. pošlo je upravlj. odboru vatrog. društva sretno za rukom te je dakako uz stanovite uvjete za daljnje uzdržavanje vatr. glasbe od naše gradske občine izprosio godišnju subvenciju od 3000 for.

A evo tomu sada teče tekar peta godina, pak ja danas imam dužnost priobćiti vam žalostnu viest, da je gradsko poglavarstvo občinski taj za nas znatan godišnji prinos za našu vatrogasnu glasbu obustavilo i za buduće nam ga sasvim uzkratilo s razloga, što se naš glasbeni odjel nije kako znate držao postojećih pravila i što nije prošle i ove godine baš nikako izpunjavao svoje dužnosti prema našoj gradskoj občini.

Od doznačene u gradskoj blagajni dotacije našem društvu za tekuću godinu 1897. izerpilo se do sada u mjesečnih rokovih samo 2250 for., a preostalo još 750 for. zato predlažem, da izvolite zaključiti:

a) da se naša vatrogasna glasba imade koncem te-

kućega mjeseca kolovoza konačno razpustiti i glasbenikom njezinim beriva obustaviti, a onda dalje postupati po § 11. „Ustanova za glasbu“ dobr. vatrogasnoga društva u Zagrebu od 21. prosinca 1890.;

b) Da se od doznačene ali neizcrpljene dotacije ostatak sa 750 for. upotrebi izprošenom zato dozvolom gradskoga poglavarstva za nabavu radnoga odijela izvršujućim članovom gasilačke čete t. j. 60 haljinaca i hlaća iz jedrenine, koliko ih se je 14-godišnjom porabom sasvim istrošilo, i za nabavu 500 met. cievina pak za 36 normalnih „spojeva“ te za jednu mlaznicu, za vodopustni nastavak sa ključevi i za ručnu svietiljku.“

Taj predlog, na koji su ne samo prisutni odbornici nego i svi vatrogasci a i mnogi građani i obćinari u Zagrebu već kroz više mjeseci čekali i bili na nj pripravnici, primljen je dakako i to bez razprave podpunoma i jednoglasno.

Ali taj razpust je ošinuo — a poslie punih sedam godina ko iz vedra neba grom — da, iznenada zatekao glasbenoga pisca u „Dnev. Listu“, koji baš o toj činjenici pouzdano piše, a koji je, kako reče, bio sretan kod briljirajuće te naše gradske glasbe“ „osobito tijekom (tečajem) tadanje jubilarne naše izložbe“ — „udioničtvovati i za koju još i danas mora priznati „da je častno izpunjala namienjeni joj zadatak.“ Sretni taj pouzdanik onim razpustom potresen sada piše: „Ne ću ovdje navodjati razloge, s kojih je god. 1897. **na jednom** u našem dobr. vatrogasnom društvu, kojemu je bila povjerena faktučna uprava glasbe, stvoren zaključak, da se ima glasba razpustiti“. Treba li toj i takovoj pisaniji još kakova tumačenja?

V.

Kad je vatrogasna glasba bila razpuštena, odmah su posabrana sva glasbila: bombardoni, euphonije, fagoti, frule, helikoni, klarinete iz ebanovine, krilorozi i rogovi, oboe, piccolo iz ebanovine, pistoni, tromboni, trublje itd. pak su, i sav ini glasbeni našastar u skupnoj vrijednosti od **6299 K** zajedno pohranjeni pod ključ u ormare smještene u dvoranu gasilane zagrebačkog dobrovoljnog vatrogasnoga društva.

Nije u više zgoda nijedan put prihvaćen predlog, da se glasbila razprodadu nego se je medju članovi vazda čula želja: neka se obnovi i uzpostavi vatrogasna glasba ali samo za društvene potrebe: sprovode, obhode k društvenoj svečanoj misi, izlete i tihe večeri, a ne da daje javne koncerte ili da konkuruje s glazbama vojničkom i domobranskom sada stalnim u Zagrebu.

Gotovo svake godine javljahu se pojedinci a kadšto i po više glasbenika zajedno da bi voljni bili, da sastave vatrog. glasbu ali nedodjoše nikad sa prihvativim predlogom kao što ove godine 1906. Vatrog. častnik Drag. Fanjak i Franjo Kralj nadjoše spremnih 16 glasbenika pak predložise društvu upravnomu odboru uvjete, pod kojimi bi se mogla vatr. glasba uzpostaviti. O tome se je razpravljalo u sjednici uprav. odbora dne 22. studenoga o. g. pak je izabran posebni odbor (gg. Škender Maruzzi kao pročelnik, i Bergles Mijo, Drag. Fanjak, Pavao Kelemen i Franjo Kralj) da sa glasbenici ugovore što treba i ustanove sav trošak za novu glasbu, a kad to uredi da se ima predložiti upravnomu odboru na razpravu.

U sjednici upravnog odbora dne 2. prosinca o. g. viećalo se o izvješću toga posebnoga odbora ad hoc, pročitan je izjava 16-torice glasbenika, dozvoljen je predlo-

ženi trošak sa 300 K, za popravak glasila, odore itd. i prijavljenih 13 novih glasbenika, jer su 3 već do sada vatrogasci, — primljeni su za izvršujuće članove dob. vat. društva zagrebačkoga, da budu s ovimi uživali ista prava. U istoj sjednici prihvaćen je „Ustanovnik za vatr. glasbu“ te prema ustanovi ovoga odmah izabran glasbeni odbor i to: društv. vojvoda Maruzzi pročelnikom, častnik Franjo Kralj. blagajnikom i vodjom glasbe, društv. tajnik Drag. Fanjak protustavnikom, a dosadašnji vatrogasni glasbenik Antun Grandussi kapelnikom.

Bilo sretno!
